

Nr 238.

Av herr **Löfvander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.*

I proposition nr 82 angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande föreslår Kungl. Maj:t höjning av sockertullen med 3 öre per kilogram raffinad i syfte att höja betpriset från den s. k. senare arealdelen av odlarnas betareal. För den första halvdelen av arealen, som enligt ingångna kontrakt under alla förhållanden måste odlas, föreslås ingen förhöjning av betpriset, och för andra halvdelen, i propositionen benämnd pristilläggsarealen, fixeras såsom högsta gräns ett pris av 2 kr. 55 öre per 100 kilogram sextonprocentiga sockerbetor, oberäknat det av sockerbolagen utfästa fraktbidraget.

Departementschefen, som följt det av 1929 års sockersakkunniga uppgjorda förslaget, har för sin del framhållit, att den ifrågasatta prisförhöjningen icke minst med hänsyn till de mellansvenska odlarna synes vara det minimum, som erfordras för att förhindra inskränkning i den enligt odlingskontrakten tecknade betarealen, vilket enligt departementschefens mening bör eftersträvas.

Att uppehålla betodlingen vid den kontrakterade arealen synes även oss böra vara stödaktionens syftemål. Av den utredning, som bifogats propositionen, framgår med stor tydlighet, att inskränkning av sockerbetsodlingen medför olägenheter av synnerligt stor ekonomisk räckvidd för den talrika befolkningsgrupp, som är beroende av densamma för sin utkomst, särskilt i form av minskad arbetsförtjänst av olika slag. Man bör enligt vår mening icke heller bortse från betydelsen av sockerbetsodlingens uppehållande med hänsyn till det allmänna krisläget inom jordbruksnäringen.

Det torde emellertid vara mycket tveklöst, huruvida den prisförhöjning, som skulle erhållas enligt i propositionen angivna grunder, är tillräcklig för att åstadkomma odling i normal utsträckning. Det sockerbetspris, som utredningsmännen ansett erforderligt för andra halvdelen av odlarnas betareal, skulle sedan fraktbidraget frändragits utgöra 2 kr. 70 öre per 100 kg. Härifrån har så dragits den prisförbättring, som automatiskt faller på första halvdelen, varigenom betpriset reduceras till 2 kr. 55 öre per 100 kg., vilket dessutom fixerats såsom maximum. Skulle sockerpriset ytterligare sjunka, finnes ingen bestämmelse, som hindrar att betpriset kan komma att ligga betydligt

lägre än som vid beräkningarna ansetts antagligt. Följden härav kan bliva, att även odlingen på pristilläggsarealen kommer att medföra avsevärd förlust, och ju mera som odlas utöver den obligatoriska halvdelen, desto större blir förlusten. Att förlusten per arealenhet blir ännu större för den första halvdeln än för den senare, kan ju vid dylikt förhållande ej heller stimulera till ökad odling.

För att med någon grad av sannolikhet kunna påräkna sockerbetsodling i normal omfattning torde det vara nödvändigt att garantera ett visst pris för betskörden från hela den kontraktsevenligt odlade arealen.

Enligt dir. Nannesons beräkning av sockerbetsodlingens antagliga produktionskostnader skulle dessa för närvarande uppgå till 2 kr. 77 öre för deciton betor. Då emellertid normalsockerhalten upptagits till 17.2 procent och ersättningen beräknas efter 16 procent, motsvarar detta ett pris av 2 kr. 65 öre för sextonprocentiga betor. En jämförande kostnadsberäkning för sådan odling, som kan tänkas konkurrera med sockerbetsodling, ger till resultat, att jämbördighet mellan dylik odling och sockerbetsodling skulle ernås, om för sockerbetor med normal sockerhalt betalades 2 kr. 62 öre per deciton, motsvarande ett pris av 2 kr. 50 öre per deciton betor med 16 procents sockerhalt. Vill man söka få till stånd sockerbetsodling i ungefärligen samma omfattning, som stipuleras i gällande kontrakt, synes ett betpris motsvarande denna jämförande kostnadsberäkning eller helst något överstigande densamma böra garanteras. Detta skulle icke utgöra något ståndpunktstagande till frågan, huruvida betodlarna av billighetsskäl böra i viss utsträckning hållas skadeslösa för den starka nedgång i sockerpriset, som icke kunde förutses vid den tidpunkt, då femårskontrakten slötos, utan endast innebära en åtgärd till förhindrande av de rubbningar, som åtfölja en större inskränkning av sockerbetsodlingen.

Av dessa skäl anse vi oss böra föreslå sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag, att odlarna garanteras ett minimipris av 2 kr. 50 öre per 100 kg. betor med 16 procents sockerhalt från hela den kontraktsevenligt odlade arealen, obräknat det av sockerbolagen utfästa fraktbidraget. För varje odlare bör såsom villkor för erhållande av detta minimipris uppställas fordran, att odling sker på hela den kontrakterade arealen, för vars beräkning de bestämmelser, som angivas i Kungl. Maj:ts proposition, torde böra gälla. 1929 års sockersakkunniga ha för innevarande regleringsperiod förslagsvis räknat med ett betpris för kommande kampanj av 2 kr. 15 öre per deciton betor med en sockerhalt av 16 procent, därest intet statsingripande sker, vilken beräkning grundats på ett genomsnittligt krossmelispris av 34 à 35 öre. Enligt vårt förslag skulle alltså behövas ett tillskott av 35 öre per deciton. Vid en odling av samma omfattning som år 1928 eller c:a 42,000 hektar och en medelskörd av 27.8 ton per hektar gör detta i runt tal 4,100,000 kronor, som det skulle vara erforderligt att ställa till förfogande.

Om sättet för dessa medels anskaffning skola vi icke yttra oss. Det torde kunna ske såsom i propositionen föreslagits genom erforderlig tullhöjning å raffinerat socker, genom anvisande av ett direkt anslag eller genom en kombination av båda dessa linjer.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte vidtaga den ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 82, att ett minimipris av 2 kr. 50 öre per 100 kilogram sextonprocentiga sockerbetor av staten garanteras odlarna för hela den kontraktsenligt odlade arealen;

samt att riksdagen för detta ändamål måtte anvisa ett förslagsanslag å 4,100,000 kronor.

Stockholm den 19 februari 1930.

Axel Löfvander.

Karl Andersson.

L. G. Bodin.
